

JÖNKÖPING UNIVERSITY

DATUM 2023-10-31
DIARIENR 2023/2160-111

Utbildningsdepartementet
Utbildningsministern
u.registrator@regeringskansliet.se

Underlag till regeringens kommande forsknings- och innovationspolitik
(U2023/01467)

Härmed lämnar Jönköping University (JU) sitt underlag till den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen.

Med vänliga hälsningar

Agneta Marell
Rektor

Underlag till regeringens kommande forsknings- och innovationspolitik

Jönköping University (JU) tackar för inbjudan att komma med underlag till forsknings- och innovationspropositionen.

JU är ett innovativt och dynamiskt lärosäte med en internationell profil. Vi har ett nära samarbete med näringsliv och offentlig sektor vilket bidrar till att utveckla både JU och regionens entreprenöriella tradition och internationella lyskraft. Vi kombinerar på ett genuint sätt globala och lokala perspektiv i våra verksamheter med stort internationellt utbyte av studenter och forskningssamarbeten. Med ett stort utbildningsuppdrag, där utbildningen har nära anknytning till forskningen, är JU en viktig del i samhällsutvecklingen.

JU vill framhålla att vi ställer oss bakom SUHF:s inspel och lyfter i vårt underlag fram punkter som JU ser som särskilt viktiga:

- Excellens måste inkludera bredd och spets samt baseras på transparens och relevans.
- Ökat statligt basanslag för forskning samt generell höjning av den statliga ersättningen för samtliga utbildningsområden är centralt för att höja kvaliteten och därigenom stärka konkurrenskraften för Sverige.
- Förutsättningarna för nyttiggörande av forskning och utbildning behöver förbättras, exempelvis genom att etablera fler innovationskontor.
- Förutsättningarna för internationalisering måste förbättras.

Kompetens i hela landet krävs för en stark konkurrenskraft

En viktig förutsättning för att Sverige ska behålla och stärka sin position som kunskapsnation är att tillgången på både spets- och breddkompetens säkras i hela landet. För att kunna uppnå det behövs utbildning med tydlig forskningsanknytning i alla delar av landet. I en region med en världsledande tillverkningsindustri och en framstående offentlig verksamhet, båda med stor betydelse för Sveriges konkurrenskraft, har JU en betydelsefull roll som lärosäte. Vår samverkan med näringsliv och offentlig sektor innebär en plattform som bidrar till goda förutsättningar för relevanta utbildningsprogram. Vår övergripande utbildningsinriktning är väl anpassad till de ökade behov av arbetskraft som pekas ut i Universitetskanslersämbetets prognoser för högskoleutbildade, exempelvis sjuksköterskor, förskollärare och ingenjörer. JU är också en naturlig del av det livslånga lärandet genom uppdragsutbildning och utbildningsprogram som spänner från yrkeshögskola och högskoleförberedande utbildning (t.ex. basår) till yrkesinriktade program på både grundläggande och avancerad nivå. JU:s målbild, ”att med förankring i regionen och med ett vidsträckt globalt engagemang bygga broar mellan vetenskap och samhälle och utbilda framtidens förmågor” är något som behöver värnas och stärkas i den nationella forsknings- och innovationspolitiken.

Excellens måste utgå ifrån relevans, transparens och mätbarhet

JU efterfrågar transparenta och mätbara kriterier för hur begreppet excellens ska utvärderas. Ett bedömningsförfarande måste klart påvisa såväl rigositet som transparens. Olika lärosäten måste kunna ha olika profiler och spetsområden som behöver kunna bedömas utifrån ett excellensbegrepp.

Det är även av vikt att kriterier för fördelning av resurser mellan lärosäten är transparenta och att det görs långsiktiga satsningar på forskande och utbildande personal för att säkerställa en fortsatt hög kvalitet i såväl bredare professionsutbildningar som smalare forskningsområden. En förutsättning för att kunna bedriva genuint forskningsbaserad undervisning är att den undervisande personalen ges möjlighet till forskning och att den forskande personalen ges möjlighet till undervisning. Långsiktighet och stabilitet är grundläggande för övergripande ekonomisk styrning av lärosäten, men tyvärr har ersättningsbeloppen urholkats de senaste åren. För att bibehålla hög kvalitet i forskning och utbildning, och säkerställa en god arbetsmiljö för lärare och forskare, måste ersättningsbeloppen för helårsstudent/helårspresentation höjas. JU anser även att balansen mellan basanslag och externa medel måste förbättras i den mening att basanslaget höjs och att detta sker förutsättningslöst och enhetligt för alla lärosäten i Sverige.

Excellens måste vara mer än bara storlek

Forskningen vid JU är relevant med internationellt ledande forskare inom flera områden. De framstående forskningsmiljöerna inom JU visar att även ett mindre lärosäte kan konkurrera om forskningsmedel och vara attraktivt för forskarstudier och fortsatta forskarkarriärer. Statliga forskningsanslag är välinvesterade på JU både genom vetenskaplig produktion i form av vetenskapliga artiklar och genom vår starka samverkan, kunskapsöverföring och nyttiggörande.

JU:s forskning, å ena sidan den breda aktören som bidrar till en stark region med hög kompetens inom näringsliv och offentlig sektor, å andra sidan den internationellt framstående aktören som för forskningsfronten framåt inom vissa specifika områden, måste rymmas under ett och samma excellensbegrepp. Excellent forskning måste omfatta såväl banbrytande framsteg inom grundforskning som forskning som andra aktörer kan och vill tillämpa i utvecklingen av framtidens hållbara och inkluderande samhälle.

Excellens måste innefatta både bredd och spets

Verksamheten vid JU kombinerar vetenskaplig spets med en nära samverkan med det omgivande samhället. För att visa på spännvidden av vad excellens kan innebära vill vi ge några exempel. JU har en världsledande forskning inom gjuteriteknik. Den här verksamheten har lett till en nära samverkan med små och stora företag, lokala såväl som globala, vilket ytterligare stärker både forskningsområdet och den svenska industrins konkurrenskraft. Vidare bedriver vi unik forskning inom ortopedteknik, med landets enda utbildning till ortopedingenjör. Utbildningen lockar studenter från ett stort geografiskt område. Inom lärarutbildningen har många studenter lokal anknytning och väljer JU eftersom det innebär att de inte behöver flytta för att studera till sitt valda yrke. Forskning i framkant, som influerar lärarutbildningen, bidrar till att vi utbildar förstklassiga lärare. Att såväl lokala företag som region och kommuner väljer att finansiera doktorander som genomför sin forskarutbildning vid JU visar på den betydelse som våra forskningsmiljöer har för offentlig sektor och näringsliv och det förtroende som regionala aktörer har för vårt lärosäte.

Ökat basanslag ökar den akademiska friheten och därmed kvaliteten

Resurser till JU är väl investerade och ger hög utväxling med effektivitet. Våra framgångar under de senaste åren är tydliga, vilket får genomslag i exempelvis rankingar och ackrediteringar. Även 2023 placerades JU högst bland svenska högskolor och ofta högre än många av landets universitet i

internationellt erkända och prestigefyllda rankingar såsom Times Higher Education World University Rankings och Financial Times Business School Rankings. Sedan tidigare innehar vi de internationella ackrediteringarna EQUIS, AACSB och ACEEU.

Att värna den nyfikenhetsdrivna forskning som medges av basresurser till forskning är viktigt, för att säkerställa såväl akademisk frihet som kvalitet i forskning och utbildning. Det senare eftersom forskningsanknytningen stärker utbildningen. Ökade krav på forskningsrelaterade uppgifter, såsom datahanteringsplaner och öppen vetenskap, samt på etikprovning i samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning, bör åtföljas av ökade resurser, för att säkerställa att forskningens kvalitet eller omfång inte minskar. Dessutom bör finansiering tillkomma studentkåren för att säkerställa deras förutsättningar att utöva studentinflytande.

Med start sommaren 2021 har ett omfattande strategiskt utvecklingsarbete skett inom JU kring profilområden. Våra fyra fackhögskolor har var och en utvecklat ett dynamiskt profilområde som alla fått mycket goda omdömen från nationella och internationella granskare. Gemensamt för alla fyra profilområden är att de kombinerar vetenskaplig spets med nära samverkan med det omgivande samhället. För att inte tappa fart i detta viktiga arbete, efter det att ingen ytterligare information gavs efter sommaren 2022, initierade JU en strategisk satsning för 2023–2025 i syfte att vidare utveckla de fyra profilområdena. JU ser positivt på ett återupptagande av ett ansökningsförfarande rörande profilområden. I enlighet med vår syn på excellens som ett brett begrepp så ser vi att ytterligare utveckling av profilområden kommer att bidra till ökad relevans och stärkt svensk konkurrenskraft, samt att det kommer att öppna upp för nya möjligheter för samverkan, nyttiggörande och internationalisering. Det är dock av vikt att ett kommande ansökningsförfarande är ett transparent och utvecklat system där den administrativa belastningen på lärosätena minimeras.

Innovation, samverkan och ökat nyttiggörande av forskning

Innovationskontor är centrala för att fånga upp och utveckla idéer från våra medarbetare och studenter. JU har mycket goda förutsättningar att bidra till ökad innovationskraft och innovationsförmåga regionalt såväl som nationellt. Kommersialisering och samproduktion – som är förutsättningar för nyttiggörande – har alltid varit centrala delar i JU:s verksamhet. Inom alla delar av lärosätet finns en ambition att överföra kunskap till etablerade företag eller till offentlig sektor, och att kommersialisera kunskap och idéer genom nya företag och start-ups.

JU anser att Sveriges innovationskraft och därmed landets konkurrenskraft, sysselsättning och ekonomiska utveckling kan stärkas genom att fler innovationskontor etableras i landet. Detta var också ett av förslagen i betänkandet ”Innovation som drivkraft – från forskning till nytta” (SOU 2020:59).¹ JU anser att det är viktigt att det finns en lokal kompetens för att tidigt förstå och skapa en nära relation genom en iterativ utvecklingsprocess tillsammans med forskare och studenter. Ett lokalt innovationskontor skulle ge oss möjlighet att växla upp och utveckla dagens innovationsstödjande verksamhet och bättre utnyttja den potential till nyttiggörande som finns i vår forskningsverksamhet.

Ett relaterat område är de viktiga satsningar på forskningsinfrastruktur som görs i Sverige idag. Dock syns satsningarna främst inom naturvetenskap, medicin och ingenjörsvetenskaperna. Det skulle vara önskvärt att både bredda synen på vad som kan utgöra forskningsinfrastruktur, sett till vetenskapliga discipliner, och att synliggöra och tillgängliggöra all forskningsinfrastruktur på en plats, exempelvis i en digital plattform. I synnerhet mindre lärosäten skulle gynnas av enklare tillgång till all den

¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/77145fac2a4c4a00bc55fb7ecbf67d4f/innovation-som-drivkraft--fran-forskning-till-nytta-sou-202059.pdf>

forskningsinfrastruktur som finansieras med statliga medel. Tillgång till forskningsinfrastruktur är en av förutsättningarna för innovativ forskning av högsta kvalitet, och bidrar till att möjliggöra samarbete mellan högskolor, universitet, näringsliv och samhälle för att möta globala samhällsutmaningar och utbilda för den kunskap och kompetens som framtiden kräver.

Internationalisering och mobilitet

JU har en tydlig ambition att konkurrera med välrenommerad utbildning och forskning på en global marknad. För oss är internationalisering en förutsättning för forskningskvalitet, nyttiggörande samt relevant och konkurrenskraftig utbildning. Vi arbetar för mångkulturella perspektiv i forskning och utbildning genom olika samarbeten, via kursplaner och lärandemål. En grundförutsättning för att fortsätta med detta arbete är att det ska vara enkelt att ta emot studenter, doktorander och forskare från andra länder som rekryteras till Sverige av lärosätena, inte minst sett till utfärdandet av uppehållstillstånd.